

Kvalitet, dokumentation og vidensbaseret praksis

SL's overordnede syn på viden som fundament for det socialpædagogiske arbejde

I SL mener vi,

- at arbejdet med kvalitet styrker det socialpædagogiske arbejde, forbedre indsatsen og øger arbejdsglæden,
- at dokumentation er en afgørende forudsætning for læring og faglig udvikling
- at den socialpædagogiske indsats bør være resultatorienteret og baseret på viden.

For SL er kvalitet ensbetydende med dokumentation, formidling og udvikling. Kvalitet forudsætter et udbygget dokumentationsværktøj, at den dokumenterede indsats og viden formidles samt anvendes i et forandrings- og udviklingsarbejde på arbejdsstederne.

SL vil,

understøtte opbygningen af evaluerings- og dokumentationskultur(er) på arbejdspladserne, opdyrke faglige miljøer og netværk til erfaringsudveksling og vidensdeling mellem arbejdspladserne udvikle den institutionsbaserede dokumentation, dvs. værktøjer til konkret målfastsættelse og efterfølgende evaluering.

Dokumentation står på dagsordenen i kommunerne – opgaveløsningen skal dokumenteres. SL bør derfor genrejse arbejdet med kvalitet, dokumentation og formidling for at sikre, at SL's arbejdspladser inddrages i udviklingen af dokumentationssystemerne.

Dokumentation

Kravet om dokumentation og målbare resultater har længe været et krav til socialpædagogerne og faktisk bliver der dokumenteret og målt på mange arbejdspladser. Men det er også en kendsgerning, at kravet om dokumentation, effektmåling og evaluering er taget til i styrke.

Konkrete mål og præcise beskrivelser af de metoder der bruges i arbejdet er en forudsætning for, at det kan lade sig gøre at evaluere og udvikle den socialpædagogiske praksis. For at kunne vurdere om og hvordan indsatsen virker forudsætter det, at den kan beskrives og dokumenteres. En grundig dokumentation er en uvurderlig hjælp, når vi skal se og forstå, hvad der foregår i det socialpædagogiske

arbejde. Dokumentationsarbejdet er en hjørnesten i en fortsat udvikling af arbejdspladsen og et omdrejningspunkt i "etableringen af fælles læringsmiljøer og veltilrettelagte, dynamiske kompetenceprocesser på den enkelte arbejdsplads".

I en dokumentations- og evalueringskultur har styringen og overvågningen fokus på målopfyldelse, indhold og resultater og mindre på at regulere, hvordan opgaverne skal udføres. Dette valg er op til den enkelte arbejdsplads dog således, at det forventes, at ledelse og medarbejdere er i stand til formulere over for andre, hvilke overvejelser der ligger til grund for valg af arbejdsmetoder. I en dokumentations- og evalueringskultur vil legitimering af disse valg i højere grad skulle baseres på viden om metodernes effekt og virkning.

Der er brug for

- at udvikle metoder og værktøjer til dokumentation, der kan sikre ensartethed og fællessystematik i arbejdet med dokumentationen – ikke for at lave standardløsninger efter koncept, men for at skabe rammerne for at kunne evaluere og udvikle løsningsmodeller på forskellige typer af problemstillinger ud fra aktuelle data og aktuel viden
- at etablere værktøjer, der kan understøtte arbejdet med dokumentation ude i de enkelte institutioner og tilbud, men også systemer, som kan opsamle og strukturere de mange data, så det bliver muligt at fastholde overblikket, sammenligne resultater og dele viden
- at udvikle systemer, der, udover at dokumentere resultater, kan kvalificere det daglige socialpædagogiske arbejde og udfylde behovet for mere viden.

Der er også brug for, at man på arbejdspladserne finder organisations- og arbejdsformer, der gør medarbejderne bedre i stand til at dokumentere deres aktiviteter sådan, at de kan gøres til genstand for egen og andres evaluering. Det kræver en arbejdsdeling og funktionsområder samt en arbejdstilrettelæggelse, hvor dokumentation, formidling og udvikling indgår som en del af det daglige arbejde.

Vidensgrundlaget

Det socialpædagogiske arbejde hviler på et fundament af viden, erfaring og holdninger. Den grundlæggende viden bygger på fag af videnskabelig, håndværksmæssig og kulturel karakter samt studie- og arbejdsformer i uddannelsen. Erfaringer er den viden og de færdigheder, som udvikles i arbejdet. Holdninger er de normer og værdier, der ligger til grund for valg af arbejdsmetoder og vurdering af deres anvendelse, den pædagogiske planlægning og samarbejdet mellem socialpædagog og bruger og mellem socialpædagogernes indbyrdes.

Den faglige viden hentes i høj grad fra andre faglige discipliner bestemt af, at socialpædagogikken kun i begrænset omfang har udviklet sin egen systematiske teori gennem forskning. Det vilkår, at

socialpædagogikken er et forholdsvist forskningstyndt område betyder, at den socialpædagogiske professionsudøvelse fortsat er præget af normative traditioner. Faget er båret af værdier om demokratisering, myndiggørelse og autonomi. Arbejdet hviler i høj grad på den enkelte socialpædagogs erfaringsbaserede viden. En viden som ikke nødvendigvis deles med kollegaerne, fordi arbejdspladserne ikke systematisk har udviklet fora for begrebsudvikling og vidensdeling.

Begrebet evidens har i de senere år tiltrukket sig fornyet og stærkt voksende interesse, men begrebet er ikke entydigt. Ordet evidens betyder bevismateriale, men kan også oversættes til "tegn på", "vidnesbyrd om" og "spor efter". Evidensbaseret praksis, bør således ikke opfattes som bevisbaseret praksis, men snarere som praksis, der er en vis grad af belæg for virker. For SL er det vigtigt at afklare, hvorledes evidensbegrebet mest hensigtsmæssigt kan fremme udviklingen af den socialpædagogiske praksis.

Den store udfordring er imidlertid at få den institutionsbaserede dokumentation koblet til uddannelsestænkningen og forskningen. Det er vigtigt at finde ud af, hvordan både den forskningsbaserede viden og arbejdspladspladsernes egen dokumentation kan give mening i den socialpædagogiske institutionskultur og udvikle den måde faget udøves på.

Forskerne og deres institutioner skal blive bedre til at formidle deres forskning, også til uddannelsesstederne, som til gengæld skal blive bedre til at forankre forskningen i undervisningen sådan, at de færdiguddannede pædagoger bliver i stand til løbende at tilegne sig og bruge forskningsresultater i arbejdet.

Der er de senere år skabt et grundlag for at indsamle og formidle forskningen og dens resultater. Fremover vil den faglige viden mere systematisk blive indsamlet, udviklet, bearbejdet og formidlet, ligesom den kommunale og regionale opgavevaretagelse vil blive evalueret for at fremme effektivitet og bedre ressourceanvendelse, kvalitetsudvikling og økonomistyring.

Rationalet er at få et videnskabeligt grundlag for politisk at kunne prioritere og professionelt at kunne vælge mellem forskellige indsatser og metoder. Hvis denne systematiske indsamling af viden og de mange evalueringer for alvor skal forbedre indsatsen kræver det et øget samspil mellem forskning og praksis på den ene side og henholdsvis den professionelle praksis og det politisk-administrative system på den anden side.

Der er brug for

- at få igangsat forskning med udgangspunkt i fagets præmisser og med relevans for det socialpædagogiske arbejde. Den kvantitative såvel som den kvalitative sådan, at begge dele bliver bidragsyder til dokumentation og kvalitetsudvikling på det socialpædagogiske arbejdsområde

- at få etableret videnskabelige netværk og fora, der kan skabe sammenhæng mellem den forskningsbaserede viden og den institutionsbaserede dokumentation.

Indsatsområder

Der er brug for en aftale mellem arbejdsmarkedets parter, der kan sikre, at arbejdet med kvalitet, dokumentation og formidling sker i et samarbejde mellem institutions- og forvaltningsniveauet. En aftale, der kan skabe og etablere mere tværgående dokumentationssystemer på alle niveauer. En aftale der tager fat på det helt afgørende: Hvorledes vi vil måle og dokumentere resultaterne af det socialpædagogiske arbejde. Det er ikke længere til diskussion om man kan og skal måle det socialpædagogiske arbejde, men spørgsmålet er naturligvis, hvem og hvad der skal afgøre, hvad der er godt socialpædagogisk arbejde.

En aftale om arbejdet med kvalitet, dokumentation og formidling på de socialpædagogiske arbejdssteder, der kan være ramme for lokale forhandlinger vil være en skridt i den retning. En aftale der forpligter medarbejdere, ledelse og forvaltning til at prioritere kvalitetsudviklingen, etablere fælles dokumentationssystemer og videnfora, som kan samle og følge op på indsatsen.

Den aktuelle indsats – og det videre arbejde

Videreførelsen af kvalitetsdatabasen er en hovedopgave. Målet er at skabe et fagligt miljø omkring databasen sådan, at databasen ikke blot bliver et sted, hvor arbejdspladserne naturligt søger viden, men også et forum for erfaringsudveksling og vidensdeling mellem arbejdspladserne indbyrdes.

Med det formål, at fastholde forbundets position i kvalitetsarbejdet, men også at klargøre nye positioner og hvilke landvindinger, der skal gøres fremadrettet, holder forbundet i begyndelsen af 2007 en konference om, hvad viden er, hvordan den skabes og kan anvendes. En konference som samler de mange, der rundtomkring i lokale initiativer og aktiviteter giver forbundets kvalitetsarbejde livskraft.

Der skal gøres en indsats for at få forankret og formidlet den logiske model¹ som værktøj til måling af den socialpædagogiske indsats. Hæftet "Pædagogisk resultatmåling" ses efter i sømmene og udsendes målrettet til tillidsrepræsentanter og ledere i en fornyet udgave. Tillidsrepræsentanterne er vigtige ambassadører for en evaluerings- og dokumentationskultur på arbejdspladserne. Det bør derfor overvejes hvorledes deres rolle i forhold til arbejdspladsens udvikling og de pædagogiske udviklingsopgaver kan indarbejdes i TR-uddannelsen.

¹ Den logiske model er et redskab til måling af kvalitet, som er udviklet i et samarbejde mellem Henrik Larsen A/S og Socialpædagogernes Landsforbund. Den logiske model blev præsenteret i pjecen: "Og hvad kan vi så lære af det" (SL, 2000) og er videreudviklet i hæftet: "Pædagogisk resultatmåling" (SL, 2003).

Det er i høj grad børne- og ungeområdet, som dominerer den offentlige debat om dokumentation og evaluering. Forbundet bør derfor overveje hvilke særlige initiativer, der kan og skal tages for, at beskrivelse, dokumentation og måling af den særlig indsats til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer tildeles tilsvarende opmærksomhed.

Der skal gøres en indsats for, at dagsordenen: kvalitetsudvikling – evaluering, dokumentation og resultatmåling bliver forankret i uddannelsen og på uddannelsesstederne.

Kommunerne skal arbejde med dokumentation. Dokumentation bliver de kommende år et helt centralt værktøj på alle områder. SL skal søge samarbejde med KL for at sikre, at dokumentationssystemerne ikke kun måler på sagsbehandling og ydelsespraksis, men også bliver redskaber til opsamling af viden og dokumentation om tilbudene – redskaber som tilbudene er med i at udvikle.

Vedtaget af hovedbestyrelsen den 12. oktober 2006